

Продана
ПЛАТНА В ЧЕРНІВЦІХ
виповсю:
 на північ рік 5 в.р. — кр.
 „ пів року 2 „ 50 „
 „ чверть року 1 „ 25 „
 для заграниччї 5 рублів або
 12 франків
 Поодинокі числа по 12 в.р.
 в книгарні Г. Пардінського
 в Чернівцях, ринок ч. 10 і
 в бюрі газет Л. Горювіча,
 ул. Головна ч. 17.

БУКОВИНА

Виходить що тижня в п'ятницю.

Ч. 7.

Чернівці, дня 14-го (лат. 26-го) лютого 1892.

Рочник V III.

Дальше пояснене програми народовців.

Висказана в передпосліднім числі нашої часописи гадка, що нам годі ізольовати ся, що нам противо треба як найбільше стикати ся з всілякими своїми і чужими людьми, щоби з одної сторони проганяти скрізь теперішню духову темряву, а з другого боку приєднувати всіх для народної справи, знайшла вже в сім короткім часі павіть у людей нам не цілком прихильних по часті прихильний відгомін. Сими днями получили ми письмо від поважного Русина „твердої партії“, котрий рад би навязати з нами тіснійші зносини. Поважний автор сего письма признає виразно великі заслуги, які народовці положили вже до тепер на Буковині для розвою нашого народу, але помимо того не має відваги, прилучити ся безвзглядно до народної партії, до так званых Українців, бо, як він се виразно каже, професори рускої мови на черновецькій гімназії навчили его, що руский народ займає всі землі із по за Карпат аж до Уралю, и московска, або великоруска мова, то літературна мова і буковинських Русинів. Того самого навчали его пізнійше в Відні бувші послы ради державної: Іван Наумович і Юліан Геровский, як не менше і добре знавий москвофіл Адоф Добранський.

Так став наш поважний буковинський Русин сам москвофілом; а черпаючи дальше свої інформації про хід рускої справи лише з моско-

фільських газет зістав він до нині вірний москвофільським поглядам, тай не гадає їх борше змінити, доки не переконають его народовці, що мрії москвофілів для нашого народу і взагалі для нашої народної справи шкідливі, та що програма на родовців провадить до культурного здвигнення нашого народу.

З сего письма видно одже ясно, під якими сумними народними обставинами виродила ся і виховала ся у нас партія москвофільска; темнота і невіжа були родичами сеї партії, а бляга самолюбних перевертнів єї учителем.

Здругої сторони треба однакож признати, що в кругах партії москвофільської є еще багато людей доброї волі, до котрих безперечно належить і згаданий поважний Русин, що зайняв свою охоту, навязати з народовцями тіснійші зносини.

Для тих людей доброї волі хочемо тут ще раз пояснити програму народовців. Ми народовці мусимо на підставі історії і етнографії обставити за тим, що наш великий нарід є самостійний, відрубний від народу великоруского, та що границі нашого народу сягають ізпоза Карпат до Дону і чорного моря, а народи, що живуть по за сими границями, не є нам рідні. Самостійність нашого народу визначає ся через власну мову, через свій темперамент, через свої власні відрубні звичаї і обичаї; та взагалі не дасть ся сего заперечити, що характер народу великоруского, або лучше сказати, народу московского

цілком відмінний від характеру нашого народу Великороси, то нарід рухливий, спекулятивний і агресивний, наколи ми Русини повільні, податливі, та більше сердечні.

Коли ми одже становимо самостійний нарід, то можливо здвигнути сей нарід з его теперішньої немочи тільки ему природним способом — через просвіту на рідній его мові; а власне сему найбільше противить ся наша москвофільска партія, що так, як теперішній уряд російский, рада би всіма силами здушити наш природний розвій, рада би наш нарід змосковщити, рада би бачити наш нарід вічним рабом московского народу, та для того накидує цвітові нашого народу, нашій інтелігенції, мову московску (великоруску) яко літературну, відчуває через се інтелігенцію від маси народу, та завдає сим своєму власному народови безперечно найбільшу шкяду.

Годі одже уважати того за Русина, хто не признає самостійности свого власного народу, хто зневажає свою красну культурну народну мову, хто відмовляє сій мові прикмет літературної мови, хто узнає московску мову за свою літературну або хоче язикове питанє позіставити аж рішеню якимсь там ученим людям в далекій будучности, коли вже тепер наша мова уживає ся у всіх школах, на університеті, в парламенті і в публичних урядах, а навіть кождий наш селянин по розговорі з Великоросом посвідчить кождому ученому до очей, що він Великороса не розуміє, що одже Великорос не го

Парнель і Ірландія.

Горішньої осені, зовсім не сподівано, помер на цілий світ відомий ватажок тієї Ірландської партії, що так давно вже, так енергічно і з такими значними добутками бореть ся і беть ся з Англією за свою національну незалежність. Ватажком сім був Парнель — син одного доволі заможного великого власника землі.

Цевна річ, що та справа політичного і економічного визволення Ірландії, якою кермував 15 років Парнель, не спинить ся через смерть свого керманича; не спинить ся вже тому, що вона є справа не якої будь однієї партії, а справа усього ірландського народу і властиво кермував і кермує нею нарід. Цевна річ і то, що справа національного визволення Ірландії іти ме і далі своїм шляхом, як ішла вона і за Парнеля, шляхом спокійного розвою, шляхом тихої, без галасу, але жвавої роботи по-звичайної на ґрунті національному і економічному.

В історії національного відродження народів XIX-го в., в історії боротьби їх за свою національність, за своє народне право, в історії визволення народів з чужого ярма, та спід кормиги злиднів, ледви чи можна знайти другий явий нарід, що-б доля і національно-економічне жите его більше походило на долю і жите українсько-русского народу. Ледви яка друга боротьба народна віку XIX-го може ставати Русинам таким яскравим показником, таким добрим і користним проводирем, як боротьба Ірландців.

Тим то нам і користо і потрібно спізнати долю і боротьбу Ірландії; ті шляхи, якими вона простувала і простує, починаючи з 1800 року і ті заходи, яких уживали Ірландці в боротьбі за своє національне існуванє. Перейшовши хоч бігцем через головні тільки смуги історії Ірландії за XIX-ий вік, між инчим спостережемо ще одну велику важну і добру примету: побачимо, що великі богатири, великі напн можуть (таї то вчинні) бути проводирями свого темного народу, проводирями захарчованих злидарів.

Ту історію Ірландії XIX-го віку, яка має про нас вагу і на яку ми переважно будемо уважати, починає властиво акт унії, виданий року 1800-го. До того часу в Ірландії був власний парламент і хоч Ірландією правили, як і нині, королі Англії, одначе парламент Англії не мав спроможности гнобити Ірландію і рабувати її нарід шляхом легальним, заходами парламентарних актів. Унія р. 1800го, зеднавши Ірландію з Англією, скасувала ірландський парламент. Добутками такої унії (з-еднання) стало ся для Ірландців те саме, чого зазнали инчі народи, еднаючись „яко рівний з рівним, яко вольний з вольним.“ Правда, що уважючи на ті заходи, якими Англія дійшла до акту унії р. 1800-го, не можна назвати тієї унії спільною, не можна сказати, що Ірландія пристала до поеднання охоче і з доброї волі, без жадного примусу, відповідно народному бажаню, відповідно народно-національним інтересам. Ні, нічого сего не було і не дурно-ж старий Гладстон — голова і керманич ліберального правованія в Англії, не давно в своїй бесіді промовив, що

він не відає вчинку більш огидливого і несправедливого, як акт унії р. 1800-го! Дійсне, — на те, щоб досягти тієї унії Англія уживала неморальних огидливих заходів. І небавом дано знати, що та унія і про Ірландію і про Англію була величезною помилкою. Полагодити ся помилку і досі не встигли, хоча воно й проковтнуло 90 років часу і великі жертви людські. Правда й то, що за полагождення помилки щиро брав ся майже сам тільки Гладстон, тай то лишень останніми часами. Можна мовити, що акт унії року 1800-го на другий день свого існування викликав змагання і боротьбу Ірландців: але-ж річ натуральна — Англичани ще більш змагали ся. Таким чином розпочала ся і досі тягнеть ся боротьба — ірландського народу з англійським урядом і парламентом. Хоча отся завзята боротьба взяла богацько людської крові, а ще більше сліз людських; сипала на голови бідолошного ірландського народу ковшем лиха, але не зломала енергії народної, не стомила народу вкінєць і сьогодні, можна мовити, Ірландці стоять вже на межі своєї „обітованної землі“ і виразно вже бачать свою зорю сподіванної і бажаної національної самостійности.

Історія Ірландії до XIX-го віку склала ся не на руку народної маси: кермовання краєм опинило ся в руках меншої частини людности краю: отся меншість були великі власники земель; а по вірі — протестанти. Маса народу сповідуючи релігію римську, не могла втручати ся до кермовання; тай з боку економічного і соціального народна маса була гет чисто так зневолена, рабована і приголомшена, що й не

такий
підтри-
нашої
ві по-
крої
народної
відомим
ивидно
природно
людське житє;
рично любити
мнє; мнє, свідомі наро-
дівні, до чого мирно жити з усіма другими на-
родами; мнє, свідомі народівні, хочемо, о кілько
се на тепер можливо, відносити ся мирно і до
наших сусідів, а тільки боронити ся против їх
для нас шкідливих і несправедливих нападів;
мнє, свідомі народівні, бажаємо, щоби всі щирі
Русини, що люблять свій нарід, всі наші патрі-
оти, що для добра загальної народної справи,
за свою вітчизну радо положать душу і тіло, лу-
чили ся для лучшої народної організації, для
вспільної народної праці в народне товариство;
мнє, свідомі народівні, жадаємо від всіх щирих
Русинів, щоби взагалі, а вже-ж найменше в не-
користь загальної народної справи несправедли-
во політики на власну руку, противно безвзглядно
шанували народну карність, народну честь.

Гадаємо, що такій програмі не дасть ся з
народного згляду нічого закувати, що противно
тільки така програма може спасти наш немичний
нарід, та для того повинен до сеї програми при-
лучити ся кождий вірний син матери-Руси, що
щиро і совістно хоче служити своему народови.

Дописи.

Станівці, дня 8/20. лютого 1892.

Ідеш гостинцем через Станівці, то впада-
ють тобі в очи обширні долини швабів-колоністів
з великими стодами і ставнями і поважною
школою приватною. Шваби тутешні мають пе-
ресічно не більше як по три фалчі ґрунту, але

мимо того в кождого є по парі великих коней
і бодай три корови і вони живуть вигідно і до-
статно. Стельмахи і ковалі вони славні і у них
замовляють роботу з цілої Буковини. Школу
збудували перед 10-ма роками за помочю това-
риства німецького Schulverein-y, а хоть їх всіх
лиш 17 родин, то утримують вони її і учителя.
Учитель Стальман підніс її так високо, що ба-
гато дити інших народностей ходять сюди на
науку, а не до публичної двокласової школи.
Шваби тутешні мають через свою ретельність і
трудолюбивість таку повагу у мужиків і жидів,
що один з них, Франц Гексель є двірником у
Станівцях.

Цісар Йосиф II., що закликав сих колоні-
стів у наш край, багато сим доброго вчинив для
руських мужиків, бо вони попереджали від них в
багатьох сторонах не одно добре в господарстві,
але у нас в Станівцях лишило ся все при ста-
рім. Лиш два мужики, Харина і Григораш Собко
збудували собі свої хати на лад швабський і спра-
вили ліпші коні і знаряди господарські, прочі
мужики сидять як давніше в більше або менше
нужденних хатинах, убивають без серця до смерті
вихудлі конята, їдять мамалигу з огирками і
пють та галакають цілу днину у пивниці Бер-
гера.

Правда, і шваби рідко що читають, крім
молитвенника і календаря, але вони знають все
що в світі дієся, знають за кожде писмо, що до
них приїде і держуть ся купи. Зате станівські
мужики то нарід наскрізь темний, хоть тут є
здавна школа руска; тут не вздриш ніодної
газети, ні одної книжочки рускої в руках
селянина.

Інтелігенція руска в Станівцях не турбує
ся справами рускими і народом руским.

Є тут менші пани письменні, як Санду-
лович, Макаревич, Валошескул, Ластоведцій, Фрун-
дза, котрі, як би не були такими матеріялістами
і фудульними, могли би нести поміч народови.
Є тут навіть колись то щирий Русин, почмайстер
Діонісій Паунель, що заложив свого часу читал-
ню в Спасі, та що з того, коли ліпша посада
тутешна зробила его смирним Німчиком-чоло-
битцем. Навіть світлий Русин, судия Корнило
Лукашевич, що перенісся недавно до Садагурі,
опустив був руки серед загальної осалости.

Правда, торік заклали були учителі на-
шого округу, як Данчуд, Кушнірюк, Григорчук,
Козак, Лупуленко, Барбір, Купчанко, мужеский
хор і давали вечерниці в Станівцях та по селах
околичних і се давало надію, що сі світлі люди
загріють ся сими сходами до просвітної праці
над мужиками, але окрім Волоки, де вони утво-

вах і голосили, що „кожен волен тримати ся
тієї, чи сієї віри. Знов же де є в державі така
постанова, що котру буть релігію признає за
релігію пануючу, то в такій державі нема спра-
вжньої слободи релігії. Вже-ж де панування,
там не може бути і не буває спра-
вжньої рівноправности.

Думку про заходи, якими латинянам най-
зручніше і найпевніше можна досягти рівно-
правности, взяв ся простати Данило О'Коннелль,
— видатнійший з Ірландців, паткий і завзятий
патріота; вірний, честний і безкористний слуга
і робітник краю і глибокий прихильник націо-
нальної самостійности Ірландії. Він добре
тямив, що визволення Ірландії в руках її наро-
ду, що ідею визволення треба простати в на-
роді, але простати не сходячи із шляху льояль-
ного і міцно стоячи на ґрунті національному.
Найліпшими робітниками на ниві простання сієї
ідеї О'Коннелль уважав латинське духовенство;
бо воно, як і взагалі духовенство, коли хоче,
може найближе стати до народу, найліпше може
спізнати его світогляд, его матеріяльні, моральні
і духові потреби і, по спроможности задово-
ляти їх, бо вказувати стежки до задоволення.
Тямив добре О'Коннелль і те, що в справах за-
гально-народних, одна людина, хто-б вона не
була, сама-одна або нічого не вдіє, або вдіє
мало і добутки поодинокі праці не відповідати
муть силі і часу, вложеним в ту працю. Громад-
ські справи найліпше рушає праця гуртова.

І от на ґрунті таких спасенних думок Да-
нило О'Коннелль р. 1823-го організував „Като-

рилі читальню, ще нічого о такій роботі не
чувати.

Але нїм закінчу се писмо, хочь ще зга-
дати про родину жидівську Тенеца, властителя
Станівців вищих і низших, і кілька сіл на Бесара-
бії, бо з сеї родини хоть жидівської можуть собі
приклад взяти наші світлі люди, як треба обхо-
дити ся з мужиком і чи то файно его спід-
ати ся.

І так Юлій Тенец, хоч жид, спомагає церкву
православну орнатами, матеріалом будівляним,
дає на руску і німецьку школу даром опал, а для
бідних дити одієжу і книжки. Его брєвна Юлія
Тенец, що звичайно проживає у Відні і є німець-
кою писателькою, заложила для дити бідних ро-
бітників притулок, де їх обходять стара жінка
підчас коли мати в поли; вона має домашню
літку і ходить до хорих бідаків пішки і уділяє
ім помочи. Родину Тенеців нераз можна видіти
убрану від ніг до голови по мужицки, як вона
перехоже ся Станівцями, або як загощає до
якого мужика на весіле, храм, хрестини, або на
святя, де забавляє ся з мужиками, як рівна з
рівними. Я сам видів крєвняка Тенеца, прав-
ника з Відня Якобсона, як він з парубками на-
шими, убраний по мужицки, танцював залюбки
сербина, а коли его відтак один поважний му-
жик запросив до себе на празник, то він радо
вступив до него, розмовляв з жінками і чолові-
ками о всяких публичних і громадських справах,
а відходячи запросив на реванж газду і газдиню
дуже ґречно до себе.

Правда, більше таких жидів нема в Станів-
цях, і рідко їх взагалі між другими жидами;
коби їх поступованє з нашим народом научило
наших питомих людей инакше відносити ся до
простолюдина.

Дмитро Г ч.

Рада державна.

На засіданю палати послів з дня 15-го лю-
того прийнято в третім читаню закон о запомозі
для парохедної плавання на Дунаю, дальше по про-
мовах посла Жака, міністра Шенборна і посла
Піпінського закон о відшкодованю невинно за-
суджених в другім і третім читаню, а так само
і предложене правительства о будові желізниці
Станіславів-Воронянка. На сім засіданю верифі-
ковано вибори кількох послів, межі иншими посла
Ваґнера з Черновець, а правительство предло-
жило проєкт до продовження торговельскої угоди
з Сербією по день 30-го червня 1892-го р. В
кінци заповів міністер скарбу др. Штайнбах, що

спроможна була втручати ся. Доки Ірландія
мала власний, окремих від Лондонського парла-
мент, так ще жевріла-горіла надія, хоч не зразу,
хоч повагом запобігти народно економічного
лиха, поліпшити економічний і соціально-мораль-
ний побит маси. До того воно й реально йшло,
бо вже р. 1793-го чимала частина людности рим-
ської віри придбала собі виборче право. Унія
р. 1800-го знівечила отсі надії, бо вона знівечила
політичну самостійність Ірландії і скасувала
парламент ірландський. Небавом після акту
р. 1800-го міністер Піт взяв ся був поладити
оту тяжку несправедливість, що відбирала у лю-
дей політичні права єдине за те, що вони три-
мали ся тієї чи іншої віри. Піт, певне розумів,
що більшої несправедливости і бути не може.
Слобода релігії і політична рівноправність лю-
дів, без жадної уваги на релігію, — се така
проста річ, що без неї і речи не може бути про
який буть поступ, про розвій культурний. Од-
наче король англійський Юрій III. не захотів
і слухати про надання ірландським латинянам
політичної рівноправности. Отоді вже ірландські
латиняни виразно побачили і зрозуміли, як їх
обшахрували обіцянками і актом унії р. 1800-го.
Ірландським латинянам стало ясно, що добути
собі рівноправности однакової з людьми протес-
тантської віри можна не інак, як скинувши пу-
та горожанські і політичні. Відома річ,
що дійсне — суцця рівноправність і воля жити
і духа можлива там і тоді лишень, де і коли
фактично існує воля політична; а де бракує
останньої там не може бути і ніколи не буває
навіть релігійної волі реальної, хоч би на сло-

лицьку Асоціацію — себто спілку. Під про-
водом попів до сієї спілки небавом пристала
велика більшість Ірландців латинського обряду.
І ряд Англії звєстно спостиріг, до чого вже
отся спілка і, натурально подивив ся на неї
вороже, але, доки товариство стояло на ґрунті
льояльному, нічого вдіяти ему уряд не міг. То-
варство правило своє діло шляхом льояльним,
переважно стежкою о світи народної ої
м а с и. Відповідно тому як зростав вплив това-
риства на нарід, королівський уряд більш, та
більш переймав ся переполохом і думкою, яким
би чином скрутити спілку і спинити її пропа-
ганду? Переполох так пронизав уряд, що він на-
брав ся відваги надужити законом; знайшовши
дрібнісенську притичину, вхопити ся за неї і ска-
сувати „Католицьку Асоціацію.“ На превеликий
собі сором парламент англійський наділив урядови
свою згоду, щоб на цілих три роки обмежувати
права асоціації.

Одначе О'Коннелль тямив, яка находить но-
ва хмара на Ірландію; спостерігаючи шкєду
урядових заходів, він знайшов і інчу стежку і
попередив уряд. „Католицька Асоціація“ —
доки ще не вийшов акт про обмежуванє її,
оголосила, що вона сама, з доброї волі розхо-
дить ся і зачиняєть ся.

(Далі буде).

правительство ще сей сесії предложитъ проект и реформ податків безпосередних.

На засіданю 17-го лютого внесло правительство межі іншими проект в справі заповоги для потерпівших від торішного неврожаю. Правительство жадає в сїм предложеню 360.000 зр. на безворотві заповоги, та на переведене публичних робіт в краях навічених недостатком.

Заповіджене предложене в справі реформи безпосередних податків внесно правительство на засіданю ради державної з пятниці 19-го лютого. Проект сей кладе на місце теперішного податку заробкового і доходного пять родів податків, а то: загальний податок заробковий, відтак податок заробковий від підприємств, котрі обовязаві складати публичні рахунки, дальше податок від платні, податок від рент і особистий податок доходний.

Последне засідане палати послів відбуло ся в суботу, дня 20-го лютого. На сїм засіданю принято проект закона в справі заповоги в сумі 360.000 зр. для потерпівших від неврожаю, відтак рішено виплатити державним урядникам титулом додатку дорожняного суму одного міліона зр. (а не, як правительство предлагало пів міліона), по чім президент др. Смолька замкнув засідане короткою промовою, повідомляючи, що рада державна закриває ся на час неозначений.

Перегляд політичний.

По наступившій 20-го лютого закритю сесії ради державної оголосила віденська урядова „Wiener Zeitung“ патент цісарский з 15-го лютого, скликаючи на 3-го марта с. р. нову сесію краєвих соймів Буковини, Галичини і других країв.

В понеділок, 21-го лютого отворив наш цісар особисто угорский парламент в Будапешті троновом бесідою

Старо-Чехи оновістили комунікат з своєї наради з дня 14-го лютого, котрим заявляють, що рішили ся не складати мандатів до сойму, обстають — задля ворогованя Німців на чеську виставу, задля сального зворушеня населеня і непереведеня тих точок угоди, що для Чехів є користними — за відложенем акції угодової на необмежений час.

Про лихий внутрішній стан в Росії приходять що раз то нові вісті. „Köln. Zeitung“ доказує чим раз яснійше цілковитий упадок нинішньої системи адміністраційної, котра не в силі відповісти задачам, які на ню спадають в наслідок язви голодової.

В Франції уяв кабинет Фрейсінета, і президент Карно прийняв вже димісію міністрів, рудно зложити новий кабинет.

В Румунії відбули ся нові вибори до парламенту. Правительство побідило, бо на 145 мандатів має правительство вже нині 108 місць, а 17 повітах відбудуть ся ще яснійші вибори.

З Риму доносять, що між папою а італійним королем Гумбертом ведуть ся переговори справі угоди між обома престолами, а посередником має бути наш цісар. Після сих переговорів маюби італійский король перенести свою рідницю з Риму до Флоренції.

Бувший сербский король Мілян зрік ся всіх свих прав яко член пануючої родини, а навіть сербского горожанства. Перебуває він стало в Цяжи.

В князестві черногорским ширить ся задля торішого недороду в цілім краю голод. З тої причини черногорске населене виходить громадно до Туреччини.

Дрібні вісті.

Недуга архикнягині Марії Валерії. Сумна чтка доходить з цісарської родини, а іменно хорувала архикнягиня Марія Валерія, донька достойнійшої пари цісарської, на запалене х. Вправді хвороба уступає помалу, але небезпечність грозить ще житю.

Почетне горожанство. Рада громадска міста Чернівців надала президентови краєвому гр. Пачови почетне горожанство на засіданю дня 20-го с. м. Против сего наділеня виступили тільки Румуні Цітей та Діовізій Воронка. Інспектор же шкільний Рефта та надучитель з Кльокічки Кантемір відтягнули ся від голосованя. Після телеграми наспівшої до нашої редакції від бурмістра міста Серету Д. Вравбека іменувала рівнож і рада громадска міста Серету на своїм засіданю з дня 24-го с. м. президента краю гр. Пачого за его заслуги положені для добра міста одноголосно своїм почетним горожанином. Так само іменували і міста Радівці і Сучава гр. Пачого своїм почетним горожанином і в Радівцях відбув ся в честь ново іменованого почетного горожанина величавий похід з смолоскипами.

На пенсію пішов ц. к. радник правительства в Чернівцях Орест Реней, і при сій нагоді висказано ему цісарске признание за его довголітню службу: на его місце іменованій радником правительства в Чернівцях дотеперішній староста в Дальмацні Фекете.

Електричне освітлене дістане вже місто Чернівці, в чім випередит Львів. Будівничий уряд тутешного магістрату обробив пляни, потрібні до улекшеня проекту і кошторясу і вислано вже ті пляни виднійшим фірмам електро-технічним і товариству, котре займає ся підприємствами електричними у Відні.

От таких би нам добродіїв! В Празі померла сими днями славна на цілі Чехи з своєї добродійности Людвіка Оліва, жінка рівнож славного патріота чеського Альойзія Оліви, доживши 61 літ. Покійниця не лиш щедро наділяла бідних, але особливо підпирала чеську музику і штуку. Она то вислала була своїм коштом найславнійшого нині в Европі музика Ондрішка на науку до Парижа і зробила его тим, чим він є нині. Обоє суруги записали пів міліона зр. на добродійні цілі, на случай, коли котре з них помре. Тепер віддано той фонд до публичного ужитку.

Наслідки голодової нужди в Росії. В Москві збожеволів бувший редактор і видавець „Росийского курієра“, а заразом властитель мінеральних вод Н. П. Ланни. Зразу занедужав був Ланни, а по тиждни збожеволів. Нещасливому здає ся, що причиною теперішної голодової нужди селян в Росії — то він сам — бо, як довазує він, закупив все збіже і зеплав его до свого черева.

Жінка „великої ваги“, ба може і найбільшої ваги в цілій Европі, померла сими днями на 41 р. життя в Баварії, в містечку Фравбрінгу під Фольдафінгом. Не була се жінка вправді дуже важна, але зате вельми важка, бо важила ні більше ні менше лиш 5 сотнарів, от так один цілковитий набір на середні наші шквалята селянські, особливож на весні. — Покійна звала ся Пребст і нездужала на — отовщене. Перевесене її тіла представляло великі трудности. З першого поверха мусіли ставити поміст з дощок, по котрім спустили домовину до сїней, а відтак треба було знов вивезти її на деревяних валцях (котах). До самої смерти покойна тішила ся як найліпшим здоровлем.

Огнева катастрофа. В Новім Йорку вгорів в ночи з 7-го на 8-го с. м. Hotel Royal. Гості заскочені катастрофою підчас сну, не могли утікати, бо завалили ся сходи. Доси стверджено: 5 трупів, хибує 69 осіб, ранених 80; 81 осіб ввратувалось лиш з житем, стративши все, що з собою мали.

Ново озброєне нашої жандармерії. Від 1872-го року озброєна паша жандармерія стрільбою системо Фрувірта, а тепер має бути змінене озброєне стрільбою системо Манліхера. Позаяк будут з тим великі кошта сполучені, то має ся зміна поступенно наступати.

Всесвітній годинник автоматичний, роботи молодого годинникаря Августа Нолля з Бірлінген, в Чорнім лісі (в Німеччині), тепер на виставі в Відні. Годинник той показує секунди, мінути, чверти, години, дві, тиждні, місяці і роки, узглядняючи при тім докладно роки

звичайні і переступні та важнійші свята аж до самого кінця 9.999 року. В різних порах дня в року показуют ся всілякі фігурки и грає музика. На годиннику єсть також поміщений гльобус, котрий показує, як земля обертаєся доколя своєї оси, і обкручуєся раз на 24 години окол своєї осі. На головнім кружку годинника, котрий показує нормальний час місяця, де годинник уставлений, єсть ще 16 менших кружків, що показуют час тількиж столиць европейских. Годинник той закупив вже якийсь Англієць за 120.000 марок (72.000 зр.) на виставу до Чикаго.

Незвикала відвага. В Кіцмани вибух 17-го с. м. огонь в хаті Антона Хащового і небагато стояла ціла хата в поломінях. Хащовий і его жінка утєкли переполохані та забули з страху на своїх трое дїтій. Всі гадали, що дітям вже нема ратунку. Аж Николай Маріячук, котрий був тоді при огни, скочив відважно через вогонь до середньої хати, ухопив діти, котрі вже були майже подушені і виніс їх на диво народа на двір. Діти Маріячук дізнали ушкодження через попечене обсмалене.

Важне для ткачів. Один ткач із Рожнова радит всім ткачам, щоби дотеперішні берда тростяні закинули, а купили собі сталеві, в котрих пражо о много легше ходит и рівну дає роботу. Тростяне бердо каштує 80 кр. а сталеве 1 зр. отже о 20 кр. висше, но робота иде легше и красивіше виходит. В Косові і майже в цілім повіті косівским завели собі уже всі ткачі ті сталеві берда і дуже собі хвалят их. Ті сталеві берда можна дістати в Коломиї в крамниці „Гудульскої Спідки“ по визше означеній ціні.

В видавництві „Oester-ungarische Monarchie in Wort und Bild“ приходить вже черга на „Галичину“. Протекторка сего видавництва архієпископ Стефанія запросила міністра Залеского до комітету редакційного сего виданя. Надіймо ся, що також і знатока Русина запросять до сего комітету.

З Варшави доносять, що стояча там одна бригада артилерійска не любила свого полковника і змовила ся, аби ему дати се пізнати. Коли він отже сими днями прийшов на майдан вправ і привітав воєків після припису регуляріну росийского „здорові“, они замість відповісти одногласно „здрова жєлаєм“ мовчали. Тоді він поздоровив їх вдруге, а коли не відповіли, прискочив до фельдфебля и застріляв його з револьверу. Повторивши ще раз „здорові“ і не отримавши відповіди стріляв другій раз і убив старшого підфіцера. На третє „здорові“ відповіли жовняри. Що ся з полковником стане, того не зрати, бо се має цар рішити.

Визискувачі. Перед півтора роком викрили в Чернівцях шайку доносчиків, котрі, ніби то під протекторством нових властей скарбових, вимаювали від властителей горалень на Буковині окуп, грозячи фальшивими доносами. Шайка гота називала себе „вірниками дирекції скарбу.“ В наслідок порученя п. міністра скарбу розведено доходження урядові, а результатом того було арестоване кількох людців, що допускали ся злочину вимушеня, надуживаючи довіра Відня властей скарбових. Арештованих відослали до 1 там, по переведеню дня 27-го с. м. судової розправи, засудив їх краєвий суд: Шеєра на 18, Тріхтера на 12 а Теллега на 6 місяців тяжкої влзниці за вимушене, крім того ще селянина Фльору на 3 місяці за злочин обманства.

Живцем згоріла. В Рускій Молдовці на Буковині повстав дня 28-го січня огонь в хаті селянина Дмитра Кицули і в одній хвили обгорнув весь будинок, в котрім в середні находила ся 15-літна дочка Кицули. Подаючи перегорілі бальби загородили вступ и нещаслива дівчина згоріла живцем в огни.

Calindariul, волосский з „русским“ хвостом, який видає черновецька „Academia ortodoxa“ за підмогою ряду з прав. фонду помістила між інчим і копію образу пок. малара Бучевского, що представляє парубка и дівчину. Ми цікаві, що скаже на се прав. консисторія, котра свого часу за таку саму ілюстрацію в бук. руским календарі виступила проти него, бо книжка з таким (?)

образом не годять ся лежати на престолі. Та се стало ся лиш-тому, що то був календар і о-бразок руський, а сей, бачите во лоскний.

Конкурс. Виділ краєвий Королівства Галичини і Володимирії з Великим Князством Краківським подає до загальної відомості, що конкурс на оригінальні рускі твори сценічні з обсягу драмату, поважної комедії і народних штук із сьпівами або без сьпівів, розписаний дня 24-го лютого 1891 р. до Вид. нр. ч. 3861 і оголошений в числах 62, 63 і 64 „Газети Львівської“ в року 1892, продовжує ся до дня 30-го вересня 1892 р. Конкурсні праці належить надсилати в повиспійм речинні до Виділу краєвого.

Перед сконанем згоріла. В Букарешті ум-пирала жінка одного Генерала і після звичаю, дали їй перед сконанем у руки засьвічену сьвічку. Від сьвічки заняла ся постіль, а огонь обняв в одній хвили несь покій так, що ратунок був неможливий. Конаюча жінчина удусилась від диму а опісля видобули її тіло вже на пів згоріле. Огонь пере-ніс ся ще й на два сусідні двірки і пустив їх з димом. Власти арештували кілька осіб з по-між служби, бо заходить підозріне, що служба зробила се умисно в ціли рабунку.

Деревяні свічки. Російські газети пишуть, що якийсь хемик петербурский винайшов такий плін, що як в пім замочити деревяні патички, товні як грубий сїрник, а довгі на пів лїктя, а відтак засьвітити такі патички, то они горять рівно, спокійно, як найліпші стеаринові свічки, зовсім не коптять і не видають жадного запаху. Ціна їх буде страшенно низька, бо одна така деревяна сьвічка буде стояти всего щось лиш копейку.

Як найліпше їсти ковбасу? Німецький цісар Вільгельм звиджував недавно в Почдамі разом з королем Віртембергським касарню гузарів при-бочної гвардії і зайшов відтак до кантини; там побачив кітлик, в котрім як раз варили ся ковбаси, і казав кусень ковбаси подати також собі. Коли почали розбивати ся, щоб борзенько при-вести, тарілку, ніж та вилки, відозвав ся цісар: „Ет, давайте сюда, сьвіжа ковбаса найліпше сма-кує в голої руки!“ і з найбільшим смаком з'їв ковбасу, на котрої ліпше стравлене випив ще дві чары коняку з сирими покладками таки там в кантині.

Господарство, промисл і торговля.

Поплатність садівництва.

Деінде люди придумують, якимби то спосо-бом піднести дохід з того кусня землі, що его мають, а у нас уміють лиш стогнати та нарі-кати та й на тім все кінчить ся. От така на-сунулась мені гадка, коли я случайно прочитав в одній господарській газеті, як один німецький господар п. Екштайн з Гетінга обчисляє, який він дохід має з свого саду, як ему садівництво поплачує ся. Аби заложити собі сад, то числить він на кожний пень 1 зр. 80 кр. видатків, а від-так ще через 12 літ три рази тільки за страту, що землі, ужитої під сад, не можна вже інакше ужити, отже разом на кожний пень через той час 7 зр. 20. кр. 3 сеї пори зачинає вже сад

приносити доходи і кожний пень приносить що чотири роки що найменше о 60 кр. більше чи-стого доходу. Розуміє ся, що єсть то лиш дуже маленький дохід в порівняно до того, який дійсно буває, бо Екштайн каже, що одного року мав лиш з одної черешні 21 зр. 60 кр., а з одної яблінки аж 52 зр. 80 кр. Далше каже він, що продає що року, в пору, коли садовина доспіє, не раз на день і по 100 сотнарів чере-шень, 200 сотнарів сливок, 50 сотнарів орехів, 200 сотнарів яблук і 50 сотнарів грушок. Він обчислив докладно свій дохід і каже, що майже що року має з свого саду від 1. липня до 15. па-доляста 9.600 зр. чистого доходу, а его сад представляє вартість 30.000 зр., значить ся, він має такий дохід, як колиб 30.000 зр. позичив кому на 32 процент.

Розуміє ся, що сад п. Екштайна мусить бути не маленький та й садовина в пім не по-слідна, коли приносить ему такі зиски, але вжеж таки видно з того, що й малий сад приносить би значні доходи, наколиб лиш коло него добре хо-дити. А кількож то у нас єсть таких громад, де майже ані у одного господаря нема саду! В та-ких громадах кажуть звичайно селане: „У нас не удає ся садовина.“ Не знати чому не удає ся? Прей садовина удає ся всюди аж далеко на півч, де вже велика студінь; треба лиш уміти вибрати такі роди садовини, котрі де в якій стороні можуть найліпше удавати ся, а відтак треба уміти коло садовини добре ходити. На заложене саду знайде ся все ще навіть у малого господаря досить місця; садовиною можна дуже добре використати великі неужитки, межі та убочи, котрі нема як обсівати. Щоби однакож садовина добре поплачувала, то, поминувши вже то, що треба знати коло неї ходити, треба ще зважати на три ричи: 1) щоби дерева правильно родили а до того треба доброго добору дерев для кожної сторони; 2) легку продаж садовини за добру ціну і 3) певне місце збутку.

Перша річ в тім, щоби коло садовини ро-зумно ходити, дерева що року відповідно гно-їти, підтинати і обрізувати та очищувати з усіль-ниць. Та от як у нас не раз буває; коли ми-нувшого року кинулись були п. пр. у Львові усільниці великими масами на садовину, то господарі аж тогди пригадали собі, що треба щось робити, коли дерева ставали вже без листя. Та й тогди, що они робили? Ми виділи одного господаря, що підкурював усільниці на яблінці порохом, як пасічник пчоли! Аби устерегти са-довину від морозів, треба також добрати такі дерева, що пізно цвітуть.

Друга річ, щоби овочі можна легко і добре продати. До того треба, щоби була велика маса овочів одного рода, бо тогди гуртівник радійше купує. В тій цілі добре би було, щоби в одній громаді або і в кількох творились спілки садів-ничі, котрі би мали одного рода овочі. Спілки садівничі суть ще і під иншим виглядом важні. Коли садовина дуже зародить або єсть дуже дешева, то можна її ще в инший спосіб зужит-кувати: можна робити сушенці, повидла, яблоч-ник, і т. д. До того треба відповідних приладів, котрі дорого коштують і для одного господаря трудно їх роздобути, що в спілці далеко легше.

Що до третьої ричи, то вже не трудно знай-ти собі певне місце збутку. Купців і на свіжий овоч і на сушенці, повидла і т. д. легко знай-ти, коби они лиш були. Можна навіть вислати і за границю, лиш треба так обходити ся з са-довиною, щоби можна видержати конкуренцію, і в торговлі овочами могли би спілки садівничі приносити не малий хосень.

От сих кілька заміток подаємо під розвагу наших господарів та любителів садівництва.

Послідні вісти.

Дня 23. с. м. явила ся депутація, вло-жена в послів до ради державної і до сойму: бурмістра А. Кохановского, Дра В. Воляна, проф. Ер. Пігуляка, барона Г. Капрого, Дра Ст. Стефановича, Д. Титінгера, Міскольчого, Ваг-нера, далше з проф. Дра Ст. Смал-Стоцкого і барона Фірта під проводом Дра Рота у президента міністрів графа Тафого на аудієнції при котрій обговорювано спір краєвого капітана барона Василька з президентом краю бр. Пачим, и ви-сказано невдоволене населєня з поведєня ба-рона Василька п приклонність для президента краю графа Пачого. Рівночасно заявила депу-тація, що буковинські послї до сойму краєвого Дра Воляна, Войнарович, бр. Капрі, Антін Коха-новский старший п молодший, Йосиф Кохановский Кон, Пігуляк, Бр. Піно, Помпе, Реней, Дра Рот, Дра Стефанович, Титінгер і Тимінський зложили свої мапдати, і що і другі послї гадають те саме зробити.

З тої причини розвязав цісар патентом з дня 27. с. м. сойм і розписано нові вибори, кот-рі відбудут ся в найкоротшій часі.

Ціна збіжа.

В Чернівцях платили дня 26-го лютого 1892-го р. за 100 кілограмів найліпшої:

пшениці	10.75—10.90
жита	9.40—9.50
ячменю	7.50—7.75
вівса	6.90—7.10
рінаку	11.50—11.75
конюшини	—
кукурудзи	5.70—5.85
гороху	7.25—8.50
оковити	18.50—18.65

Курс монет

дня 26-го лютого 1892-го р.

дукат	5.51 —5.61
рубель папер.	1.16 —1.17
наполеондор	9.34 —9.40
100 марок	57.80 —58.—

DIE LAGE DER GR.-OR. RUTHENEN
in der
Bukowinaer gr.-or. Erzdiöcese.
Zugleich
Antwort auf die „Apologien“ des Bukowinaer
gr.-or. Metropolitens Silvester Morariu-Andriewicz.
Im Auftrage der weltlichen gr.-or. Mitglieder
der Czernowitzer ruthenischen Vereine verfasst von
Silvester Daszkiewicz.
171 сторін великої 8-ки. Ціна 1 зл. 50 кр. За-
реком. почт. пересилку 15 кр. Замовити можна
в редакції „Буковини“ або книгарні Пардінського.

ВАЛЕРІЙ РІТТЕРМАН
магістер фармації
отворив
в Чернівцях при головній улиці ч. 13
Торговлю дрогуїв, і товарів фарбарських
під „золотим моздрем“.
Великий склад всіх дотичних товарів,
ріжних красок, оліїв, бензини; льяків, ми-
ла, хірургічних інструментів, товарів ап-
тикарських і всяких инших товарів для
до вїства і промислу.
Чай, рум і коняк впрост сироваджені.
Услуга знаменита, ціни найдешевші; за-
мовленя замісцеві виконують ся скоро і
ре ельно.

Антоній Табакар і Гаїна
В ЧЕРНІВЦЯХ, РИНОК.
Торговля корія, вин і делікате
Одинокий склад
і агєнтура для Буковини ц. к. фабрики
сподарських машин Clayton i- Schuttleworth
Склад товарів з хиньского срібла.